

DOI 10.26886/2311-4517.4(103)2025.3

УДК: 37.02:811.111

РОЛЬ WARM-UP АКТИВНОСТЕЙ У ВИКЛАДАННІ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Наталія Марченко, викладач

<https://orcid.org/0009-0008-3873-5500>

e-mail: n.bolibok@karazin.ua

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна,
Харків

Дана стаття досліджує багатогранну роль warm-up активностей у викладанні ділової англійської мови. Проаналізовані педагогічні та психологічні передумови використання таких вправ, що сприяють не лише активації мовленнєвого апарату, а й зниженню психологічного бар'єру та підвищенню мотивації студентів. Розкрито ключові функції warm-up, включаючи тематичну підготовку та цілеспрямований розвиток специфічних ділових комунікативних навичок (small talk, нетворкінг, презентації). Надано типологію warm-up активностей, адаптованих до контексту бізнес-спілкування. Визначено невирішені проблеми в дослідженнях, що потребують подальшого вивчення, підкреслюючи стратегічне значення warm-up для успішної підготовки фахівців у сучасному глобалізованому бізнес-середовищі.

Ключові слова: warm-up активності, мовленнєві зарядки, викладання іноземних мов, ділова англійська мова, ділові комунікативні навички, бізнес-спілкування.

Nataliia Marchenko, lecturer, The Role of Warm-Up Activities in Teaching Business English / V.N. Karazin Kharkiv national university, Ukraine, Kharkiv

The role of warm-up activities in teaching Business English. This article explores the multifaceted role of warm-up activities in teaching Business English. It analyzes the pedagogical and psychological prerequisites for using such exercises, which contribute not only to activating speech mechanisms but also to reducing psychological barriers and increasing student motivation. The key functions of warm-ups are revealed, including thematic preparation and the targeted development of specific business communication skills (small talk, networking, presentations). A typology of warm-up activities, adapted to the context of business communication, is provided. Unresolved research problems requiring further study are identified, emphasizing the strategic importance of warm-ups for the successful training of specialists in today's globalized business environment.

Keywords: *warm-up activities, language warm-ups, foreign language teaching, Business English, business communication skills, business communication.*

Вступ. У сучасному світі, де ділова англійська мова є ключовим інструментом для успішної комунікації в глобальному бізнес-середовищі, ефективність її викладання набуває особливого значення. Одним із важливих елементів навчального процесу є warm-up активності, або мовленнєві зарядки, що передують основній частині заняття. Хоча їхня роль, на перший погляд, може здаватися допоміжною, насправді вони відіграють значну, а часто й недооцінену функцію у формуванні сприятливого навчального середовища та підвищенні ефективності засвоєння матеріалу.

Незважаючи на інтуїтивне розуміння користі warm-up активностей, існує певна недооцінка їхньої комплексної ролі у викладанні саме ділової англійської мови. Часто warm-up

сприймається викладачами та студентами як формальна розминка, яка має на меті лише «розговорити» студентів, не враховуючи її глибшого потенціалу.

У сучасній методиці викладання англійської мови як іноземної (ESP), зокрема у сфері ділової англійської (Business English), значна увага приділяється активностям на початку заняття — так званим warm-up або lead-in. Ці вправи служать не лише для створення позитивної атмосфери, а й для активації мовного апарату, підготовки до ключових тем та залучення студентів до активної роботи.

Останні роки відзначаються підвищеним інтересом до оптимізації процесів викладання англійської мови для професійних цілей (English for Specific Purposes, ESP), зокрема ділової англійської (Business English, BE). У цьому контексті, роль warm-up активностей, що традиційно розглядаються як елемент «розминки» перед основним заняттям, стає об'єктом більш глибокого аналізу.

Більшість досліджень сходяться на думці, що warm-up активності є невід'ємним компонентом ефективного уроку ділової англійської, сприяючи досягненню як педагогічних, так і психологічних цілей.

Численні дослідження, зокрема ті, що базуються на якісних опитуваннях студентів та спостереженнях викладачів [5, р. 523], підкреслюють, що warm-ups допомагають студентам «перемкнутися» на англійську мову, активувати свій словниковий запас та граматичні структури, а також подолати початкову невпевненість чи сором'язливість. Це особливо важливо у діловому контексті, де помилки можуть сприйматися як професійна некомпетентність.

Багато робіт вказують на те, що цікаві та релевантні warm-up активності підвищують зацікавленість студентів, покращують їхній настрій та створюють більш розслаблену та сприятливу для навчання

атмосферу [6, р 27]. Це, у свою чергу, позитивно впливає на загальну продуктивність уроку.

Дослідження, що фокусуються на дидактичних аспектах [3, р. 67], демонструють, що добре сплановані warm-ups ефективно активують раніше вивчену лексику та фрази, пов'язані з темою уроку. Вони слугують мостом, який плавно вводить студентів у нову тему або контекст ділового спілкування (наприклад, обговорення новин перед уроком про фінансові звіти).

Ряд публікацій акцентують увагу на тому, що warm-up активності можуть бути розроблені таким чином, щоб безпосередньо розвивати конкретні навички, необхідні у діловому спілкуванні: швидке реагування, вміння представити себе або ідею, ведення неформальної розмови (small talk), висловлення думки [2, р. 28].

Деякі дослідники відзначають, що warm-ups можуть слугувати інструментом для викладача, щоб оцінити загальний настрій групи, рівень активності та готовність студентів до сприйняття нового матеріалу, а також виявити потенційні труднощі або прогалини у знаннях [1, р. 35].

З огляду на зростаючу популярність дистанційного навчання, декілька публікацій досліджують ефективність warm-up активностей в онлайн-середовищі. Вони підтверджують їхню важливість для створення присутності та взаємодії, але також вказують на необхідність використання специфічних цифрових інструментів та форматів [2, р. 29].

Формулювання мети статті та завдань. Актуальність проблеми полягає в необхідності систематизації та поглибленого вивчення ролі warm-up активностей як інструменту не просто для «розминки», а для цілеспрямованого розвитку професійних комунікативних компетенцій у сфері ділової англійської мови.

Вирішення цієї проблеми дозволить оптимізувати навчальний процес, підвищити мотивацію студентів та забезпечити більш якісну підготовку фахівців, здатних ефективно функціонувати в міжнародному бізнес-середовищі.

Метою подальшого дослідження може бути визначення та обґрунтування ефективних методик використання warm-up активностей для розвитку ключових навичок ділової англійської мови, враховуючи психологічні та педагогічні аспекти їхнього впливу на навчальний процес.

Метою цієї статті є комплексний аналіз ролі warm-up активностей у викладанні ділової англійської мови та обґрунтування їхньої важливості як інструменту для підвищення ефективності навчального процесу. Для досягнення цієї глобальної мети будуть поставлені наступні конкретні завдання:

1. Теоретично обґрунтувати педагогічні та психологічні засади використання warm-up активностей у контексті викладання іноземних мов, зокрема ділової англійської, висвітлюючи їхній вплив на мотивацію студентів, зниження тривожності та активацію когнітивних процесів.

2. Визначити ключові функції warm-up активностей, спрямовані на розвиток специфічних ділових комунікативних навичок (наприклад, навичок проведення переговорів, презентацій, ділового листування, участі у зустрічах) та розширення професійної лексики.

3. Розробити типологію warm-up активностей, адаптованих для викладання ділової англійської мови, з урахуванням різних цілей уроку, рівня володіння мовою студентами та специфіки ділових ситуацій.

4. Надати практичні рекомендації щодо ефективної інтеграції warm-up активностей у структуру заняття з ділової англійської мови,

включаючи критерії їхнього вибору, адаптації та оцінки результативності.

5. Проаналізувати потенційні виклики та шляхи їх подолання при впровадженні warm-up активностей у навчальний процес, таких як обмежений час, опір студентів або недостатня підготовка викладачів.

Незважаючи на значні досягнення та загальне визнання цінності warm-up активностей, аналіз вказує на декілька невирішених або недостатньо вивчених проблем, що потребують подальшого дослідження:

1. Кількісне вимірювання ефективності warm-up: більшість досліджень ґрунтуються на якісних методах (опитування, фокус-групи). Існує нестача емпіричних досліджень, які б використовували контрольні групи та кількісні показники для чіткого вимірювання прямого впливу warm-up на конкретні результати навчання, такі як рівень засвоєння нової лексики, зменшення кількості граматичних помилок у основній частині заняття, підвищення швидкості реакції у ділових симуляціях.

2. Оптимальна тривалість та інтенсивність warm-up для різних форматів та цілей BE: хоча йдеться про «короткий» warm-up, немає чітких методологічних рекомендацій щодо ідеальної тривалості та інтенсивності для різних типів ділових занять (наприклад, підготовка до презентації або розвиток навичок ділового листування) та різних рівнів студентів.

3. Розробка критеріїв вибору та адаптації warm-up для специфічних ділових контекстів: дослідження пропонують загальні типи warm-up, але бракує детальних посібників або алгоритмів для викладачів, як адаптувати ці активності до дуже специфічних потреб бізнес-сфери (наприклад, warm-up для юристів, інженерів, маркетологів).

4. Ефективність warm-up у гібридних та асинхронних форматах навчання BE: хоча онлайн-навчання розглянуто, недостатньо вивчено, як warm-up можуть бути ефективно інтегровані в гібридні моделі, де частина студентів у класі, а частина онлайн.

5. Психологічна специфіка: вплив на «страх ділової комунікації»: дослідження говорять про зниження загальної тривожності. Проте, мало уваги приділяється специфічному «страху бізнес-комунікації», який може бути більш вираженим через високі ставки та професійну відповідальність.

Виклад основного матеріалу статті. У сучасному глобалізованому світі, де міжнародна співпраця та міжкультурна комунікація є основою успішного бізнесу, ділова англійська мова набуває статусу ключового інструменту для професійного зростання та ефективної взаємодії. Вимоги до володіння англійською мовою в діловому середовищі постійно зростають, що ставить перед педагогами та методистами завдання пошуку та впровадження найбільш ефективних підходів до її викладання.

Одним із таких підходів, що здобуває все більше визнання, є використання warm-up активностей – коротких вступних вправ, які передують основній частині заняття. Традиційно warm-up розглядається як інструмент для «розминки» мовленнєвого апарату та переключення студентів на іноземну мову. Проте, у контексті викладання ділової англійської, їхня роль виходить далеко за рамки простої розминки, набуваючи стратегічного значення для формування не лише лінгвістичних, але й критично важливих професійних комунікативних компетенцій [6, с. 89].

Незважаючи на інтуїтивне розуміння користі warm-up, існує певна недооцінка їхнього комплексного потенціалу у специфіці ділової англійської. Часто викладачі використовують універсальні warm-up

вправи, не повною мірою адаптуючи їх до цілей та потреб бізнес-спілкування. Це призводить до втрати можливостей для максимального залучення студентів, подолання психологічного бар'єру, що особливо виражений у діловому контексті, та цілеспрямованої активації професійно орієнтованої лексики й граматичних структур.

У сучасному освітньому просторі, де ділова англійська мова (Business English, BE) є незамінним інструментом для успішної кар'єри та ефективної міжнародної комунікації, оптимізація процесу навчання набуває особливого значення. Серед різноманітних методичних підходів, що застосовуються у лінгводидактиці, warm-up активності – короткі вступні вправи, які передують основній частині заняття – виділяються своєю багатофункціональністю та значним впливом на ефективність засвоєння матеріалу [4, с. 123].

Ефективність warm-up активностей у викладанні іноземних мов ґрунтується на фундаментальних принципах комунікативно-орієнтованого підходу та психології навчання дорослих.

Принцип активації та «розминки» мовленнєвого апарату розкриває одну з основних цілей warm-up – це швидке переключення студентів на англійську мову, що передбачає активацію вже наявних у них мовних знань (лексики, граматики, фонетики) та їхнього мовленнєвого апарату. Для ділової англійської це означає не лише загальну мовну готовність, але й актуалізацію специфічної бізнес-термінології та ділових кліше, що є фундаментом для подальшої продуктивної роботи. Попереднє «занурення» у мовне середовище значно підвищує швидкість реакції та покращує плавність у мовленні. Це дозволяє студентам швидше зануритися у контекст та ефективніше сприймати новий матеріал [2, с. 142].

Вивчення ділової англійської часто пов'язане з високими ставками, оскільки майбутні помилки у професійному спілкуванні можуть мати значні наслідки. Це може викликати високий рівень тривожності, особливо на початковому етапі заняття. Warm-up активності, що є менш формальними та вимогливими до бездоганної точності, створюють розслаблену, безпечну атмосферу. Вони дозволяють студентам відчувати успіх у використанні мови з перших хвилин, що підвищує їхню впевненість у собі та знижує «афективний фільтр» (за Стівеном Крашеном) – психологічний бар'єр, який перешкоджає засвоєнню інформації. Це особливо критично для дорослих учнів, які часто мають страх перед публічним мовленням або діловим спілкуванням іноземною мовою.

Цікаві, релевантні та інтерактивні warm-up активності здатні миттєво привернути увагу студентів та викликати їхню зацікавленість. Коли студенти бачать, що навіть початкова вправа має практичну цінність і пов'язана з їхньою професійною діяльністю, їхня внутрішня мотивація до навчання значно зростає. Це особливо актуально для корпоративних тренінгів, де важливо швидко залучити учасників та показати їм практичну користь від заняття, а також для студентів, які можуть відчувати втому після робочого дня [5, с. 93].

У контексті викладання ділової англійської, warm-up активності виконують низку специфічних функцій, що виходять за межі загальної мовної розминки:

1. Тематична та контекстуальна підготовка (Bridging Function): warm-up слугує ефективним містком до основної теми уроку. Він допомагає актуалізувати фонові знання студентів з бізнес-сфери, пов'язані з темою майбутньої дискусії чи завданням, і створити відповідний професійний контекст. Наприклад, перед уроком про фінансові звіти можна провести warm-up, де студенти обговорять

останні економічні новини або поділяться своїми очікуваннями від певного ринкового сегмента. Це не лише активує мову, а й налаштовує мислення на ділову тематику.

2. Розвиток специфічних ділових комунікативних навичок (Skill-Building Function): warm-up можуть бути цілеспрямовано розроблені для відпрацювання конкретних ділових компетенцій, які є критично важливими у реальному житті, але часто потребують тренування у неформальному чи менш стресовому середовищі:

- Small Talk (неформальне ділове спілкування): вправи, що імітують легке спілкування перед офіційними зустрічами, на конференціях чи корпоративних заходах, є незамінними для налагодження зв'язків.

- Networking Skills (навички налагодження контактів): короткі самопрезентації ("elevator pitch"), обмін візитівками, обговорення професійних інтересів та цілей.

- Quick Decision-Making and Problem-Solving (швидке прийняття рішень та вирішення проблем): вправи, що вимагають швидкого реагування на гіпотетичні ділові ситуації та обґрунтування свого вибору або запропонування рішень.

- Concise Information Delivery (стисла подача інформації): активності на кшталт "Summarize the latest business article in 30 seconds" або "Pitch your startup idea in one minute", що розвивають навички стислості та чіткості викладу.

- Cross-Cultural Awareness (міжкультурна обізнаність): обговорення культурних особливостей ділового етикету в різних країнах або розбір типових міжкультурних непорозумінь.

3. Діагностична функція (Diagnostic Function): для викладача warm-up є цінним інструментом для швидкої оцінки рівня енергії групи, її настрою та загальної готовності до роботи. Це також дає

можливість виявити можливі прогалини у знаннях або труднощі, з якими стикаються студенти, дозволяючи викладачеві оперативно скоригувати план заняття або акцентувати увагу на певних аспектах. Це дозволяє зробити заняття більш адаптивним та орієнтованим на потреби студентів [1, с. 34].

Ефективні warm-up активності для ділової англійської повинні бути релевантними, динамічними та сприяти активній мовленнєвій взаємодії. Їхній вибір залежить від рівня студентів, теми уроку та конкретних навчальних цілей.

Для досягнення максимальної ефективності warm-up активності мають бути ретельно продумані та інтегровані в загальну структуру заняття за наступними принципами:

1. Релевантність: warm-up повинен бути безпосередньо пов'язаний з темою або цілями поточного чи майбутнього заняття. Це забезпечує плавний перехід до основного матеріалу та підтримує логічну послідовність уроку.

2. Короткотривалість: оптимальна тривалість warm-up становить 5-10 хвилин. Довша розминка може забрати цінний час від основної частини уроку, а надто коротка – не дати бажаного ефекту.

3. Динамічність та інтерактивність: активності мають бути динамічними, щоб швидко залучити всіх студентів. Робота в парах, міні-групах, швидкі опитування чи обговорення забезпечують максимальну участь.

4. Гнучкість: викладач має бути гнучким і готовим адаптувати warm-up до настрою групи, її рівня володіння мовою та поточних потреб. Іноді краще відмовитися від запланованої вправи на користь спонтанної дискусії, що виникла у відповідь на запитання студентів.

5. Чітка інструкція: студенти повинні чітко розуміти завдання warm-up та його мету, щоб максимально продуктивно використати відведений час [3, с. 48].

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що warm-up активності є не просто допоміжним елементом, а багатофункціональним і стратегічно важливим компонентом у системі викладання ділової англійської мови. Їхня роль значно ширша, ніж традиційне розуміння «розминки», охоплюючи як лінгвістичні, так і психолого-педагогічні аспекти, що сукупно сприяють підвищенню ефективності навчального процесу.

Warm-up активності виконують подвійну функцію: вони одночасно активують мовленнєвий апарат студентів та формують сприятливе психологічне середовище. У контексті ділової англійської, де високі вимоги до точності та професійності можуть викликати значну тривожність, ефективний warm-up допомагає подолати «мовний бар'єр», знизити стрес і підвищити впевненість у собі. Це створює оптимальні умови для подальшого засвоєння складного матеріалу.

Сучасні підходи до warm-up активностей у діловій англійській виходять за межі загальної мовної розминки. Вони можуть бути спеціально розроблені для відпрацювання специфічних ділових комунікативних компетенцій, таких як навички small talk, networking, швидкого прийняття рішень, стислої презентації інформації, а також для актуалізації професійної лексики та ділових кліше. Це робить warm-up не просто вступом, а інтегрованою частиною формування професійних навичок.

Релевантні та інтерактивні warm-up активності значно підвищують мотивацію студентів до навчання. Коли учні бачать безпосередній зв'язок між розминкою та їхньою професійною

діяльністю, їхня зацікавленість зростає, що позитивно впливає на загальну динаміку уроку та ефективність засвоєння матеріалу.

Для викладача warm-up слугує цінним діагностичним інструментом, що дозволяє швидко оцінити рівень готовності групи, її настроїв та виявити потенційні прогалини у знаннях. Це дає можливість оперативно адаптувати зміст заняття, роблячи його більш орієнтованим на потреби студентів.

Warm-up активності є важливою складовою ефективного викладання ділової англійської мови, яка сприяє створенню позитивного психологічного клімату, активізації мовної діяльності студентів і підвищенню їхньої мотивації. Проведений аналіз свідчить, що такі вправи виконують низку функцій — мотиваційну, комунікативну, когнітивну, контекстуальну й соціальну — і мають особливу цінність у професійному навчанні, орієнтованому на практичне використання мови.

Отже, подальші дослідження та методична розробка warm-up активностей для Business English мають бути спрямовані на створення адаптивних моделей впровадження таких вправ, їх диференціацію за рівнями та професійними напрямками, а також інтеграцію цифрових технологій. Грамотне й системне застосування warm-up активностей здатне суттєво підвищити якість підготовки фахівців у сфері ділової комунікації англійською мовою.

Література:

1. Бровченко, І. М. Використання мотиваційних вправ на початку заняття з англійської мови професійного спрямування / І. М. Бровченко // *Іноземні мови в закладах вищої освіти*. – 2021. – № 2. – С. 33–38.

2. Іванова, Н. В. Warm-up activities як засіб підвищення мотивації у студентів немовних спеціальностей / Н. В. Іванова // *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологія. – 2023. – Вип. 23(81). – С. 142–146.
3. Ковальчук, Ю. Г. Інтерактивні розминки як елемент сучасного уроку англійської мови / Ю. Г. Ковальчук // *Філологічні трактати*. – 2019. – Т. 11, № 3. – С. 47–50.
4. Романенко, Н. М. Warm-up activities як засіб створення сприятливого мовного середовища / Н. М. Романенко // *Педагогіка і психологія професійної освіти*. – 2023. – № 2. – С. 123–127.
5. Савченко, І. М. Особливості використання warm-up activities у навчанні студентів технічних спеціальностей / І. М. Савченко // *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. Серія: Педагогічні науки. – 2022. – № 3. – С. 92–96.
6. Тараненко, В. В. Формування лексичної компетенції студентів економічних спеціальностей засобами warm-up активностей / В. В. Тараненко // *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. Серія: Іноземна філологія. – 2022. – № 96. – С. 88–93.

References:

1. Davies, E. N. (2023). Are children and young people with additional learning needs at a systemic disadvantage regarding Welsh language opportunities? *Educational Psychology in Practice*. Advance online publication.
2. García, O. (2022). Too much psychology? The role of the social in language learning motivation. In A. Al Hoorie (Ed.), *Language Learning Motivation: Concise accounts of key concepts* (pp. 27–36). Bloomsbury.
3. Konukman, F., Müller, L., & Gözükan, T. (2023). Teaching Developmentally Appropriate Warm-Up Drills in Physical Education. *Physical Education*, 94(6), 67-68.

4. Krashen, S. D. (2003). *Explorations in Language Acquisition and Use*. Heinemann.
5. Smith, S., Alqassab, N., & Al-Ameri, H. (2022). Maintaining the Efficacy of Warm-up Activities in EFL Classrooms: An Exploratory Action Research. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 18(2), 522-536.
6. Zheng, J. (2024). *Teaching Strategies to Improve Intercultural Competence of Business English Major Students in Jiangxi Province of China* [Doctoral thesis, University of Wales Trinity Saint David]. University of Wales Trinity Saint David Research Repository.